

سروناز بهبهانی

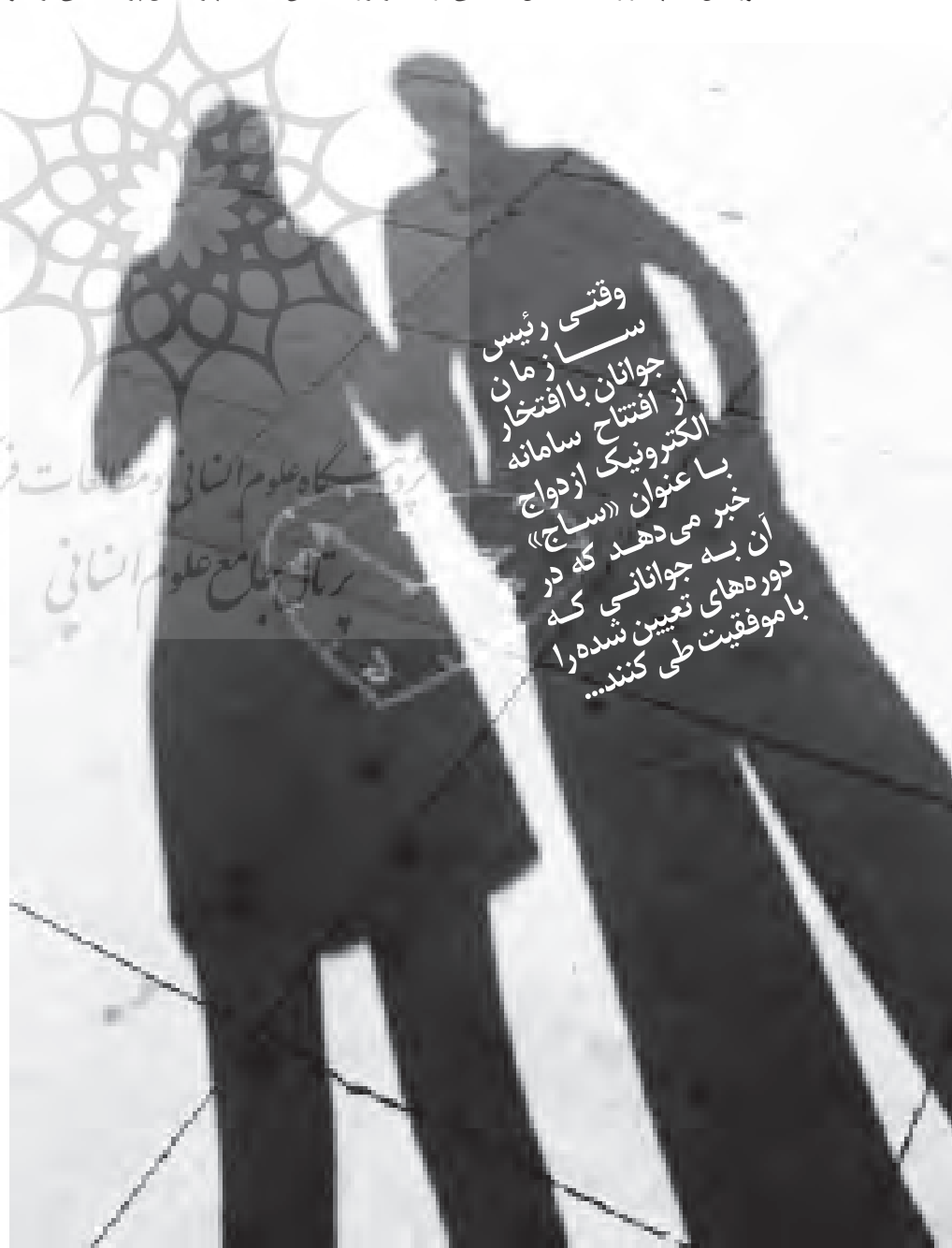
ازدواج

به شرط مدرک مورد تایید سازمان جوانان

جالب اینکه به علت حال و هوای موجود بر فضای فعلی جامعه متقاضیان بسیاری نیز از اخذ چنین مدارکی استقبال می‌کنند. حال با این اوصاف شاید چندان عجیب نباشد که در تکمیل روند کاغذبازی‌های موجود و اعتبار بخشیدن صوری به مسایل حقیقی، مسئولین محترم به دنبال صدور گواهینامه ازدواج برای جوانان باشند. گفته می‌شود که هم اکنون ۲۴/۵ میلیون جوان در کشور وجود دارد که حدود ۱۳ میلیون از این آمار با توجه به معیارهای تعیین شده در سن ازدواج قرار دارند. در عین حال گفته می‌شود که همچنان آمار طلاق به ویژه در سال‌های اول زندگی رو به افزایش است که این مساله نیاز به کارشناسی‌های اصولی و منطبق بر واقعیت‌های روز جامعه دارد؛ زیرا حفظ بنیان خانواده و پیش از آن بالا بردن ضریب سلامت روانی جوانان بسیار حائز اهمیت بوده و نه تنها بر مسایل شخصی و خانوادگی بلکه در روند پیشرفت و توسعه کشور نیز تاثیرگذار خواهد بود. بر هیچ کس پوشیده نیست که مشکلات بی‌شمار معیشتی و اقتصادی در دنیای مصرف‌گرای امروز بر تمام جنبه‌های زندگی افراد و سلامت روحی و جسمی آنان موثر است. وقتی که امروز در زیر فشارهای اقتصادی خانواده، به جای خرید خانه و ماشین، گذران آبرومند زندگی دغدغه اصلی اکثر جوانان است و در صورت بهره‌مندی از امکانات متوسط نیز اجاره خانه‌های سرسام‌آور و تامین نیازهای روزمره، هر جوانی را برای شروع زندگی مشترک به تردید وامی‌دارد، نوع نگرانی و شیوه برخورد مسئولان با این قضیه کمی سهل‌انگارانه و غیر تخصصی می‌نماید. وقتی رئیس سازمان جوانان با افتخار از افتتاح سامانه الکترونیک ازدواج با عنوان «ساج» خبر می‌دهد که در آن به جوانانی که دوره‌های تعیین شده را با موفقیت طی کنند...

کشور ما توجه بیش از حدی به مدرک شده و هر روز حلقه تایید مدارک اخذ شده توسط دانشگاه‌های خارجی بدون در نظر گرفتن سواد و دانش فرد تنگ‌تر می‌شود، بلکه برای گذراندن دوره‌های هنری، فرهنگی و ورزشی نیز اعطای یک گواهینامه پایان دوره صرف نظر از کیفیت برگزاری کلاس‌ها به شهریه قابل پرداخت می‌افزاید و

در حالی که در اکثر کشورهای پیشرفته، تخصص و تجربه حرف اول را در احراز موقعیت‌های اجتماعی می‌زند، هنوز هم در کشورهای در حال توسعه از جمله ایران تب مدرک و مدرک‌گرایی بیداد می‌کند که این مساله را می‌توان در بخش‌های مختلف مشاهده کرد. به طور مثال نه تنها در زمینه مسایل تحصیلی در

وقتی رئیس سازمان جوانان با افتخار از افتتاح سامانه الکترونیک ازدواج با عنوان «ساج» خبر می‌دهد که در آن به جوانانی که دوره‌های تعیین شده را با موفقیت طی کنند...

می‌نماییم. چه بسا اگر جز این بود هر عقل سلیمی پیش از برگزاری دوره‌های ازدواج به فکر تأمین حداقل نیازهای جوانان از جمله اشتغال، مسکن، تحصیل و ... می‌افتاد. هر چند دریافت پاره‌ای از آموزش‌ها برای برقراری رابطه عاطفی سالم میان دو فرد از ملزومات به شمار می‌رود اما این مساله در کشورهای پیشرفته از سال‌های ابتدایی آموزش برای کودکان لحاظ می‌شود و مطمئناً سنین ۲۰ تا ۳۰ سال زمان مناسبی برای شروع آموزش‌های این چنینی نیست. از سوی دیگر ابداع و به کارگیری چنین قانونی به نوعی بی‌توجهی به نیازهای اصلی جوانان و تحقیق و تفحص در حریم شخصی و زندگی خصوصی افراد به شمار می‌رود. در عین حال هیچ تضمینی وجود ندارد که فردی به واسطه گذراندن این دوره و دریافت مدرک معتبر! برای آغاز زندگی مشترک دارای صلاحیت بوده و آماده شده باشد. چه بسا به عقیده روان‌شناسان و مشاوران ازدواج، برای برقراری پیوند مشترک، دو طرف باید از بلوغ فکری، عاطفی و جسمانی لازم برخوردار باشند و تحصیل این بلوغ در افراد مختلف به فراخور ویژگی‌های شخصی، خانوادگی و محیطی متفاوت است. دکتر ساسان پایور جامعه‌شناس معتقد است: «ازدواج، مقوله‌ای پیچیده و چند بعدی است که هر روز محققان اجتماعی ابعاد پیچیده‌تری را برای آن در نظر می‌گیرند تا در نهایت بتوانند سعادت و خوشبختی را برای خانواده‌ها تضمین نمایند، اما آمارها در ایران و جهان نشان می‌دهد که بنیان خانواده با بحران‌های اساسی روبه‌رو است که بخشی از آن مربوط به افزایش گسترده ارتباطات و پدیده‌هایی همچون انقلاب اطلاعات و انقلاب مجازی است؛ طبیعی است که برای مقابله با هر بحرانی نیاز به مجهز شدن یا سازمان‌دهی مدیریت بحران است. حال مساله این است که گذراندن دوره‌های کوتاه مدت چگونه می‌تواند به یک بحران اجتماعی پاسخی مناسب دهد». علاوه بر مسایل و شرایط اجتماعی موثر بر روابط میان افراد که در جای خود قابل بررسی و کارشناسی است نمی‌توان جنبه‌های روحی، روانی جوانان را نیز نادیده گرفت و لزوم شناخت صحیح دختر و پسر از یکدیگر پدیده‌ای نیست که در کوتاه مدت حاصل شود بلکه باید این تعامل انسانی و سازنده از سال‌های آغازین زندگی مورد توجه قرار گیرد. دکتر غلامعلی کاظمی روانشناس در این خصوص معتقد است: «ازدواج، زبان منطق، عاطفه و احساس است. بنابراین باید در نظر داشت که آنچه بنیاد خانواده را مستحکم‌تر می‌کند توجه به عقلانیت (منطقی و عاطفی) و راهکارهایی برای درونی کردن آن در میان زوجین است. آمار حاکی از آن است که در جامعه ما سواد عاطفی نسل جدید به شدت رو به افول است و هر روز به دلیل عدم توجه به تربیت روحی جوانان با مشکلات بیشتری مواجه می‌شویم. اما در مورد کلاس‌های آموزش مهارت‌های ازدواج باید در

نظر داشت که چون در جامعه ما بیشتر مشکلات ازدواج به مسائل جنسی مرتبط می‌شود این کلاس‌ها فقط به صورت فشرده و سطحی آموزه‌هایی در این زمینه ارائه می‌کند در حالی که برای بالا بردن سواد عاطفی در یک جامعه باید آموزش را از خانواده‌ها آغاز نمود. اما باز هم باید بدبین نبود. باید منتظر ماند و دید که در این دوره‌ها چه مسایل و مباحثی ارائه خواهد شد.»

مورد دیگر اینکه با توجه به سایت رسمی پایگاه ساج و سر فصل دروس مطرح شده، گمان نمی‌رود نگاه اصولی و دقیقی در لحاظ کردن شرایط زنان و مردان صورت گرفته باشد. هر چند دست‌اندرکاران پس از به وجود آمدن سر و صداهای بسیار مدعی شدند که تنها سرفصل مباحث در اختیار عموم قرار گرفته است اما گفته و شنیده‌ها حاکی از وجود تناقضاتی در پاسخگویی به چنین مواردی است. مثلاً بنابر گزارشی در خبرگزاری ایلنا که در پاسخ به جوایبه سازمان ملی جوانان نوشته شده، آمده است که «رشد روزافزون فن آوری به خبرنگار ما کمک کرده که یک ماه پیش از افتتاح رسمی و یا رونمایی آن با حضور رییس سازمان ملی جوانان با این سامانه آشنا شود و به طور کامل همه بخش‌ها و موضوعات مورد تأکید پایه‌گذاران آن را بررسی و پس از چندین هفته معطلی برای انجام مصاحبه با مدیران این پایگاه که هیچ وقت هماهنگ نشد، «ساج» را به افکار عمومی معرفی کند و دقیقاً پیشرفت لحظه‌ای فن آوری اطلاعات کمک کرد تا متوجه شود که مدیران این سایت یک روز پیش از رونمایی کامل این پایگاه، سرفصل‌های دروس دوره آموزشی پیش از ازدواج را که در ۵۰ صفحه «پی‌دی‌اف» در پایگاه قرار داده شده بود، حذف کرده‌اند و به جای آن خلاصه‌ای از سرفصل‌ها با نام اساتید آن در سایت قرار داده‌اند، بنابراین برای آگاهی مخاطبان تصویر اسکن شده بخش‌هایی از آن ۵۰ صفحه منتشر می‌شود.» اما آنچه که بر این اساس در گزارش ایلنا آمده نیز حاکی از آن است که سرفصل‌های دروسی که قرار است در دوره آموزشی پیش از ازدواج به جوانان ارائه شود، همان طور که انتظار می‌رفت نگاه مردسالارانه در تمامی بندهای آن به چشم می‌خورد. مثلاً گفته شده در

بند شرایط عمومی آمده که مردی که می‌خواهد ازدواج کند باید قدرت، چهارشانی، شهرت اجتماعی، توان دفاعی و پاکی چشم و عمل داشته و قادر به تأمین نفقه زن باشد و مثلاً مرد باید با زن و فرزند خود خوش رفتار باشد. یعنی باز هم به زن به عنوان موجود درجه دوم که باید مورد ترحم و نوازش قرار بگیرد اشاره شده و توجه به کرامت انسانی و برابری میان زن و مرد در ارتباطات فردی لحاظ نشده است و در مورد ویژگی‌های زنان گفته شده، زمانی شایستگی ازدواج را دارند که دارای جمال و زیبایی، عفت و پاکدامنی و کم‌مهریه باشند. در اینجا نیز نگاه جنسیتی به زن به شکلی خود را نشان می‌دهد و تأکید به فرمانبرداری زن از مرد در بخش‌های مختلف این شرایط حکایت از آن دارد که هدف متولیان، کاهش آمار طلاق و استحکام بنیان خانواده به وسیله تحقیر دخترانی است که این روزها دانشگاه‌ها را پر کرده‌اند و اینکه یادآوری کنند با پیش گرفتن روش‌های سنتی ازدواج و در نظر گرفتن اینکه زنان جنس دوم هستند می‌توان به زعم آنان زندگی‌های به ظاهر سالم‌تری داشت در حالی که در سر فصل‌های مذکور حتی یک بار هم به حرف‌شنوی مردان از زنان به عنوان شریک زندگی و در نظر گرفتن حقوق آنان از جمله شروط ضمن عقد اشاره نشده است. در حالی که جوانان امروز فرسنگ‌ها با چنین دیدگاه‌ها و طرز فکری فاصله دارند و گمان نمی‌رود که برگزاری چندین و چند دوره مشابه بتواند در نوع نگاه و نگرش جوان آگاه، عدالت طلب و انسان محور امروز تأثیری بگذارد. در عین حال دختران مسلمان ایران نیز با الگوبرداری از حضرت فاطمه (س) و زینب (س) به منش و جایگاه انسانی خود به خوبی واقف هستند. حال با این اوصاف آنچه بیش از همه به چشم می‌آید، صرف هزینه‌ها و تخصیص بودجه‌های میلیاردی برای اجرای طرح‌هایی است که نه تنها با شرایط امروز جامعه منطبق نیست بلکه به نوعی اسراف به شمار می‌رود. ضمن اینکه آنچه که در شرایط فعلی بیش از برگزاری چنین دوره‌هایی ضروری به نظر می‌رسد، توجه به افزایش سطح شادی در میان جوانان و تأمین نیازهای روحی و روانی آنان است. در عین حال فراهم آوردن شرایط اشتغال پایدار که یکی از نیازهای اساسی جوانان به شمار می‌رود، در کنار اعطای تسهیلات مناسب جهت تأمین مسکن و ... می‌تواند در فراهم آوردن آرامش خاطر جوانان بسیار موثر باشد تا پس از آن بتوانند برای آینده خود برنامه‌ریزی کرده و در صورت احساس نیاز و رسیدن به بلوغ عاطفی لازم برای تشکیل زندگی مشترک اقدام نمایند. به نظر می‌رسد زمان آن رسیده که نگاه همه‌جانبه‌تری به جوانانمان داشته باشیم. باید جوان امروز و نیازها و خواسته‌هایشان را آن گونه که واقعا هست دید، شنید و همراهی‌اش کرد. بپذیریم که جوان امروز بیش از مدرک به درک و همراهی اصولی نیازمند است.

